

leider ('kampoudeste') erkend: dat was een majoor van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, E. Engles, een officier van bij uitstek strakke opvattingen. Hij zag er op toe dat de militaire discipline nauwgezet gehandhaafd werd. Dat kostte geen moeite: man voor man hadden de leden van de groep het gevoel dat zij de eer van de Nederlandse strijdmacht hoog te houden hadden, zij streefden er bewust naar, een voorbeeldige houding in te nemen. Zulks impliceerde ook dat zij hun uiterste best deden, uit hun gevangenschap te ontvluchten. Krijgsgevangenen hadden daar het recht toe en wie er even over nadacht, wist dat elke vlucht poging, daargelaten of men er in slaagde, neutraal of Geallieerd gebied te bereiken, een zekere krachtsinspanning aan Duitse kant ten gevolge had: telkens moesten dan grote opsporingsacties op touw worden gezet. Vlucht was voor een krijgsgevangene het effectiefste middel om de vijand dwars te zitten.

De groep die wij als 'de Colditz-groep' aanduiden, kwam met medenemen van de nodige bagage, o.m. uniformen en lectuur (een van de pas tot officier aangestelde cadetten nam een werk van Jan Romein mee, *Gegist bestek*, dat, hoe duidelijk anti-nationaal-socialistisch ook, keurig van de censuur terugkwam met het stempel 'geprüft' er op¹), eerst in een kazerne in Soest (Westfalen) terecht die goeddeels nog in aanbouw was maar die nu als krijgsgevangenenkamp was ingericht, hoofdzakelijk voor Franse officieren. In november '40 werd de groep naar een weeshuis in Juliusburg (Silezië) overgeplaatst dat grotendeels als gevangenenkamp in dienst genomen was en waarin zich al ruim zeshonderd Belgische officieren bevonden, maar in juli '41 belandde zij in het oord waaraan wij de naam van de groep ontleend hebben: het uit de 13de eeuw daterende kasteel te Colditz (Saksen). In dat kasteel werden, schijnt het, al die officieren geconcentreerd, van wie de Duitsers aannamen of wisten (uit de groep van de Nederlandse weigeraars waren al enkelen ontvluucht, waarover straks meer) dat zij actief waren bij het uitvoeren of bevorderen van pogingen tot ontvluchting. Er bevonden zich in Colditz, toen de Nederlanders arriveerden, ca. honderdtwintig Franse officieren, ca. honderd Poolse, ca. vijftig Britse en ca. twintig Belgische.

De krijgsgevangenen werden in Colditz correct behandeld. Toen het hoofd van de *Schutzmachtabteilung* van de Zweedse legatie te Berlijn, Erik de Laval, begin februari '42 een bezoek bracht aan de Nederlandse groep, had majoor Engles geen enkele klacht te uiten; de *Kommandant* van Colditz zei aan de Laval dat (aldus de vertaling van diens rapport, als ontvangen door het Nederlandse departement van oorlog te Londen) 'de Nederlanders in

¹ Een jaar later kreeg Romeins *Machten van deze tijd* hetzelfde stempel - men moet wel aannemen dat de censor ook in dat boek geen blik geslagen heeft.